LÄNSSTYRELSEN
HALLANDS LÄN

ENLIGT FN:s BARNKONVENTION

Information till dig som är förälder och bor i Hallands län

Barns rättigheter och föräldrars ansvar

Broschyren är framtagen av Länsstyrelsen i Hallands län i samverkan med länets kommuner och Region Halland.

Länsstyrelsen i Hallands län har ett uppdrag att stödja kommuner, regionen och andra föräldraskapsstödjande aktörer i att utveckla ett kunskaps-baserat, samordnat och långsiktigt stöd till alla föräldrar i länet under barnets hela uppväxt, 0-18 år. Broschyren du håller i din hand är ett resultat av samverkan mellan Länsstyrelsen i Hallands län, de halländska kommunerna och Region Halland. Citaten i texten kommer från olika samtal som har hållits med barn, unga och föräldrar i Hallands län. Stockholm stad har arbetat fram övrigt textmaterial och vi har fått deras tillåtelse att använda det som underlag när vi tagit fram denna broschyr.

Grafisk form och produktion:
MÄCÉ Reklambyrå
ISSN: 1101–1084
Meddelandeserie: 2019:23

Om barns rättigheter och föräldraskapsstöd i Hallands län

Den här broschyren är för dig som är förälder. Den vänder sig även till andra viktiga vuxna med ansvar för barnet, till exempel bonusföräldrar, familjehemsföräldrar och behandlingshemsförälder. Den berättar om barns rättigheter enligt barnkonventionen. Barn har egna rättigheter som samhället behöver skydda och stärka för att barnet ska må bra och utvecklas. Alla i åldern 0–18 år är barn i Sverige. Länsstyrelsen i Hallands län, de halländska kommunerna och Region Halland arbetar med att barns rättigheter ska respekteras.

Det är viktigt att föräldrar vet vilka rättigheter barn har. Broschyren handlar också om det stöd som föräldrar kan få i den kommun de bor i.

Broschyren börjar med att berätta om några rättigheter som är extra viktiga. I slutet av broschyren finns det telefonnummer och webbadresser dit föräldrar kan vända sig för att få stöd och information.

I broschyren finns det också frågor. Du som förälder kan tänka på dem själv, prata om dem med andra föräldrar, dina vänner eller din familj.

Läs mer om barns rättigheter

→ Barnkonventionen på flera språk: barnombudsmannen.se/barnombudsmannen/barnkonventionen/konventionstexten

→ Lättläst information om barns rättigheter för barn: minarattigheter.se

Mänskliga rättigheter

FN:s **allmänna deklaration om mänskliga rättigheter** är en lista med **regler** som Sverige lovat att följa. Där står det att alla är födda fria, har lika värde och rättigheter. Det betyder att alla ska behandlas likvärdigt och inte bli diskriminerade.

Barns och ungas rättigheter

Barnkonventionen är en annan lista med **regler**, där FN bestämt vilka rättigheter barn har. Sverige har skrivit under barnkonventionen och ska följa den. De halländska kommunerna, som bland annat har förskolor, skolor, bibliotek och socialtjänst ska följa barnkonventionen. Detta gäller också Region Halland och Länsstyrelsen i Hallands län.

Du som förälder är mycket viktig när det gäller att skydda och ta hand om ditt barns rättigheter. Din kommun och verksamheter inom Region Halland har stort ansvar för att skydda barn och stötta föräldrar när de behöver stöd.

Barnkonventionen innehåller 54 artiklar. I denna broschyr kommer det berättas om några.

De 42 första artiklarna som direkt rör barns rättigheter är sedan den 1 januari 2020 svensk lag och går under benämningen Barnrättslagen.

Att alla barn får gå i skolan och vara mätta. Att det finns lagar som skyddar barn och gör dom trygga.

Svarade en 11-åring på frågan vad hen anser är viktiga rättigheter för barn.

FN:s BARNKONVENTION

ARTIKEL

5

Föräldrarna har det yttersta ansvaret för barnet och ska utifrån utvecklingen av barnets egen förmåga säkerställa att det får kännedom om och hjälp i att utöva sina rättigheter.

Du som förälder ska ta hand om barnet, ge det trygghet och kunskap så att det klarar sig i samhället. Du ansvarar för att barnet går i skolan. Du ansvarar också för att barnet får mat och kläder och annat som det behöver för att ha det bra.

Att sätta gränser för ett barn – säga ja och nej till olika saker i barnets liv – är en del av att vara förälder. Det är viktigt att barnet känner sig lyssnat på och respekterat av dig som förälder. Då känner sig barnet värdefullt och lär sig också att ta ansvar och tänka själv.

Ett barn kan dock aldrig ansvara för att fostra sig själv. Du som förälder behöver lära barnet vad som är rätt och fel. Barnet vet inte hur samhället fungerar eller vad som är tillåtet och inte. Du har också ansvar för att berätta för ditt barn vilka rättigheter barn har.

Ibland kan det som förälder vara svårt att veta vad som är bäst för barnet. Då kan det vara bra att få stöd.

Det är viktigt att lära sig mycket bra saker i skolan och att alla har samma möjlighet till det.

Sagt av pojke 10 år.

ARTIKEL

2

Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.

Inget barn får diskrimineras av något skäl. Alla barn har rätt att bli bra behandlade.

Alla barn ska få samma möjligheter att göra val i livet som inte bestäms av om de är födda som flickor eller pojkar. Både flickor och pojkar ska till exempel kunna välja att spela fotboll eller dansa. Det är lika viktigt att alla barn, både flickor, pojkar eller barn som känner sig som något annat, blir lyssnade på – både hemma och i resten av samhället. De regler som du som förälder har, ska anpassas efter barnets ålder och mognad.

Barn ska aldrig behöva stå ut med trakasserier, rasism, mobbning eller annan kränkande behandling. Barn har rätt att kräva skydd av sina föräldrar. Därför är det viktigt att föräldrar frågar barnet hur det mår och lyssnar när det svarar. Ibland behöver du ta kontakt med myndigheter för att skydda ditt barns rättigheter. Om det till exempel händer barnet något i skolan, eller om barnet mår dåligt i skolan, ska du kontakta skolan. Du kan kontakta en lärare eller till exempel en skolsköterska. De måste lyssna på dig och hjälpa ditt barn.

Föräldrar ska hjälpa och stötta i allt även om de inte håller med alltid.

Sagt av flicka 17 år.

FN:s BARNKONVENTION

ARTIKEL

3

Barnets bästa ska vara vägledande vid alla beslut som rör barn.

När vuxna fattar beslut ska de tänka på vad som är bäst för barnet. Det betyder inte att barnet blir glad eller tycker om allt som du som förälder bestämmer. Du ska göra vad du tror är bäst för barnet både nu, och i framtiden. Ibland är det som är bäst för en förälder, inte det bästa för barnet. Då är det viktigt att du som förälder ändå alltid tar ansvar för och ser till att barnet mår bra och är tryggt.

En mamma eller pappa som tröstar och kramar en.

Flicka 9 år svarar på frågan vad ett barn behöver av en förälder när det är ledset.

FN:s BARNKONVENTION

ARTIKEL

6

Varje barn har rätt till liv och utveckling.

Barn har rätt till mat, omsorg och en god hälsa.

Barn har rätt att växa upp i en familj där de blir älskade, lyssnade på och förstådda. Att du som förälder pratar med ditt barn, lyssnar, tydligt visar din kärlek med fysisk närhet och positiva ord gör att barnet mår bra och blir tryggt.

Barn har rätt att utvecklas i sin egen takt. Du som förälder behöver stödja ditt barn att steg för steg kunna utvecklas, ta ansvar och klara sig själv. Barn kan ibland behöva extra stöd och hjälp. Till exempel att få hjälp med att skapa lugn och ro eller hjälp med sina läxor. Det finns barn som behöver mediciner eller extra hjälpmedel, som rullstol eller hörapparat. Föräldrar måste anpassa vardagen till barnens behov.

Du som förälder ska skydda ditt barn mot våld och utnyttjande.

Barn har rätt att få mer och mer frihet och få bestämma mer ju äldre de blir. Men ibland måste föräldrar kontrollera sitt barn mycket, till exempel när barnet gör något som är olagligt eller något som skadar barnet, andra barn eller vuxna.

Vuxna måste lyssna på barn lika mycket som barn måste lyssna på vuxna.

Sagt av barn i åk 6.

FN:s BARNKONVENTION

ARTIKEL

12

Varje barn har rätt att uttrycka sina åsikter och höras i alla frågor som rör barnet. Barnets åsikt ska beaktas i förhållande till barnets ålder och mognad.

Det är viktigt för barn att föräldrarna visar intresse och nyfikenhet för vad barnet tänker, känner och upplever. Barn har rätt att säga vad de tycker om saker som påverkar deras liv, och vuxna ska lyssna. Ju äldre och mognare ditt barn är, desto större möjlighet att vara med och bestämma ska barnet ha. Det är ändå alltid du som förälder som ansvarar för beslutet. Det kan vara bra om du förklarar för barnet varför du bestämmer som du gör.

FN:s BARNKONVENTION

ARTIKEL

19

Varje barn har rätt att skyddas mot fysiskt eller psykiskt våld, övergrepp, vanvård eller utnyttjande av föräldrar eller annan som har hand om barnet.

I Sverige är det olagligt att slå, hota eller utsätta barn för sexuella övergrepp. Förbudet gäller alla och överallt – i hemmet och i hela samhället. Föräldrar får inte heller vara elaka eller strunta i att ge barn mat, rena kläder och en bra vardag.

Barn som utsätts för våld tar stor skada. Deras kroppar skadas, de mår psykiskt dåligt, får sämre hälsa och tycker mindre om sig själva. Barn som har erfarenhet av våld, hot och kränkningar löper större risk att i vuxen ålder göra sig själva eller andra människor illa, både fysiskt och psykiskt.

Det kan kännas svårt för en vuxen att säga ifrån när ett barn utsätts för våld. Kanske människor runtomkring säger att våldet behövs eller är rätt. Det kan vara vänner, grannar, eller den egna familjen. Det kan vara så att en vuxen inte vågar stoppa våldet och försvara barnet ensam. Då är det viktigt att veta: våld mot barn är alltid fel, i alla former – och att det finns stöd att få. Det finns flera som kan hjälpa. Inget barn ska någonsin behöva utsättas för våld och det finns aldrig anledning att acceptera våldet. Om du oroar dig för ett barn kan du anmäla det till socialtjänsten, det kallas orosanmälan. Våld och övergrepp är brott. Vet du om att våld och övergrepp sker ska du alltid anmäla det till polisen.

När jag blir stor ska jag se till så att mina barn får göra det de vill på fritiden, som t ex börja på ridskola.

Sagt av flicka 11 år.

FN:s BARNKONVENTION

ARTIKEL

31

Varje barn har rätt till lek, vila, kultur och fritid.

Barn har rätt att leka, vila och ha en bra fritid. Barn har rätt att göra saker på sin fritid som är roliga tillsammans med andra barn. Det kan vara bra för barn att delta i sportaktiviteter, spela instrument, lära sig spela teater eller vara med i en förening. En bra fritid gör att barn kan lära sig saker som är viktiga i livet. De kan lära sig att samarbeta och umgås med andra barn och vuxna på ett bra sätt. Forskning visar att en bra fritid ger barn en bättre hälsa. Både kroppen och hjärnan mår bättre.

Barn har också rätt att vila och rätt till sömn. Barn behöver ta det lugnt och sova ordentligt. Då mår barnet bra och orkar gå i skolan, lära sig och utvecklas.

I din kommun finns många fritidsaktiviteter för barn i olika åldrar och med olika intressen. Flera av dem är gratis. Du kan få mer information på kommunens hemsida.

1. När behöver jag hjälpa mitt barn och på vilket sätt gör jag det?
2. Vad tycker jag är viktigt att ge mitt barn för att det ska bli en trygg person som mår bra – nu och i framtiden.
3. Vad kan mitt barn påverka i sitt liv?
4. Hur kan jag göra det lättare för mitt barn att säga vad det vill och tycker?
5. Hur kan en förälder prata med sitt barn när barnet inte gör som föräldern bestämt?
6. I vilka situationer tycker jag att det är svårt att veta vad som är bäst för mitt barn?

Frågor att fundera på eller samtala om

Här är några frågor som du som förälder kan tänka på. Du kan också prata om dem med andra föräldrar, dina vänner eller din familj.

7. Finns det något i mitt föräldraskap som jag vill förändra? Hur kan jag göra det?

8. Vet jag vart jag kan vända mig för att få råd och stöd om familj och vänner inte räcker till?

9. Vet jag vilket stöd jag kan få om jag har svårt att sätta gränser för mitt barn?

10. Vet jag vart jag vänder mig om mitt barn behöver särskild hjälp för att klara sig i vardagen?

11. Vem i mitt barns skola vill jag kontakta om mitt barn får problem?

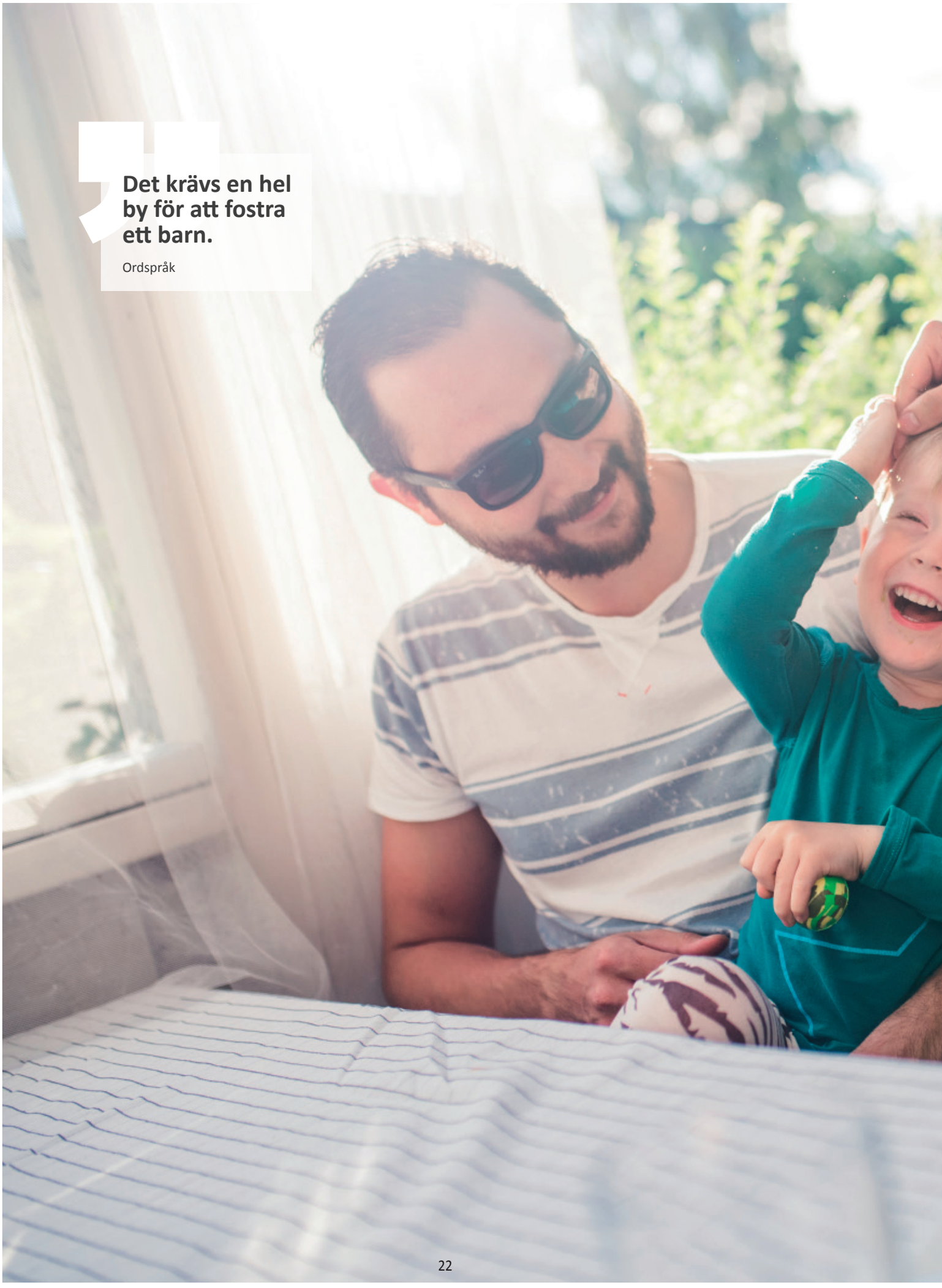

Det krävs en hel by för att fostra ett barn.

Ordspråk

Att vara förälder idag

Det är inte alltid lätt att vara förälder. Föräldrar har ansvar för att barnet får mat, mår bra, känner trygghet, utvecklas och får tillgång till sina rättigheter. Ansvaret kan kännas svårt och ensamt. Ju äldre barn blir desto mer får de lära sig i skolan och i andra sociala sammanhang. Det gör dem starka och kunniga. Men det ställer också andra krav på föräldrar jämfört med när barnen var små. Om du inte vet hur du ska göra, eller vad som gäller i samhället, har du rätt till stöd. Du kan vända dig till människor som kan mycket om barn och föräldraskap. De kan hjälpa dig att hitta lösningar som passar dig och ditt barn.

Att vara tonårsmamma är inte alltid lätt, det stämmer så väl det ni svenskar säger att små barn små bekymmer och stora barn stora bekymmer. Att dessutom då inte förstå alla koder i samhället gör att man tappar självförtroendet som förälder ibland. Det är jätteviktigt med stöd till oss tonårsföräldrar.

Sagt av en tonårsmamma.

När du som förälder behöver stöd eller information

När stödet från din familj eller vänner inte räcker till, eller om du inte har något stöd alls nära dig, kan du söka stöd och hjälp från flera verksamheter inom din kommun. Det finns också stöd att få från Region Halland, till exempel BVC och vårdcentralen.

Samhället kräver inte att du ska vara perfekt som förälder. Om du behöver stöd är det viktigt att du söker hjälp. Det är ofta lättare att få hjälp med att lösa dina problem om du söker hjälp direkt när problemen börjar.

Mycket hjälp och stöd finns i den kommun där du bor. Här finns föräldrautbildningar, rådgivning och andra typer av föräldraskapsstöd. Inom kommunen finns också socialtjänsten, där många familjer får hjälp. Både föräldrar och barn kan kontakta socialtjänsten. Socialtjänsten kan hjälpa en familj på många olika sätt. Det vanliga är att man kommer överens om vilket stöd som passar bäst. Ett barn får inte skiljas från sina föräldrar om det inte är nödvändigt för barnets bästa. Utgångspunkten är att barn har rätt att få vara med sina föräldrar.

Alla som misstänker att ett barn inte har det bra hemma kan anmäla det till socialtjänsten. Om du vill anmäla oro för ett barn och vill vara anonym ska du inte berätta vad du heter eller vem du är.

Våld och andra brott ska alltid anmälas till polisen. Om du ser, eller misstänker, att ett brott har skett, ska du göra en polisanmälan. Det gör du på en polisstation eller genom att ringa polisen.

Kontaktuppgifter till polisen:
polisen.se/utsatt-for-brott/polisanmälan
Telefon: 114 14

Vid akuta ärenden när socialtjänsten är stängd kontaktas socialjouren.
Bor du i Hylte, Laholm, Halmstad, Falkenberg eller Varberg kommun nås socialjouren via 112.
Bor du i Kungsbacka kommun nås socialjouren via 031-365 87 00.

Hit kan du vända dig

Hylte kommun

Föräldrar Emellan i Hylte

Är du intresserad av att stärka dig i din föräldraroll och få kontakt med andra föräldrar och vuxna som har barn och unga i sin närhet? Föräldrar Emellan i Hylte är ett nätverk som erbjuder kostnadsfria föreläsningar och aktiviteter som berör ämnen som har med föräldraskapet att göra.
Läs mer på: hylte.se/föräldraremellan
Föräldrar Emellan i Hylte finns på Facebook: facebook.com/foraldraremellanihylte/

Elevhälsan

I elevhälsan arbetar bland annat skolsköterska och skolkurator som arbetar för att stödja elevernas fysiska, psykiska och sociala hälsa. Syftet är att hjälpa eleverna att må bra och få en positiv skolgång.
Läs mer på: www.hylte.se/barnochelevhälsa

Familjerådgivning i Halmstad-Hylte

Familjerådgivningen vänder sig till par, föräldrar och familjer som behöver hjälp i olika samlevnadsfrågor, till exempel med relationsproblem mellan barn och föräldrar.
Läs mer på: www.hylte.se/familjerådgivning
Telefon: 035-18 27 20

Anhörigstöd

Hylte kommun erbjuder stödinsatser till anhöriga som vårdar eller stödjer en närstående som på grund av sjukdom, ålder eller funktionsnedsättning inte längre klarar av vardagen. Syftet är att underlätta och bidra till en ökad livskvalitet för anhöriga och närstående.
Läs mer på: https://www.hylte.se/omsorghjalp/anhorigstod
Telefon: 0345-180 41

Socialtjänsten

Du kan söka stöd hos socialtjänsten om ditt barn har det svårt, eller om du har det svårt med föräldraskapet. Du kan få stöd och hjälp även om du är anonym.
Läs mer på: www.hylte.se/socialtjänstbarnochunga
Telefon: 0345-182 40

Våld i nära relationer

Barn och vuxna som är med om våld i en nära relation kan få hjälp och stöd. Våldet kan vara fysiskt, psykiskt, sexuellt, materiellt eller ekonomiskt. Det är aldrig för sent att få hjälp och det är aldrig för sent att bryta ett negativt mönster.
Läs mer på: www.hylte.se/missbrukochvåld
Telefon: 0345- 182 40

Socialjouren – 112

Om det uppstår ett problem som inte kan vänta och du behöver hjälp direkt, kan du ringa socialjouren. Den är öppen under kvällar, veckoslut och helger när övriga socialtjänsten inte finns tillgänglig.
Läs mer på: www.hylte.se/socialjourenihalland
Jourtelefon: 112

Vid övriga frågor kontakta Kontaktcenter

Telefon: 0345- 180 00

Region Halland

Barnhälsovården

Barnhälsovården (BVC) tar emot barn mellan 0-5 år. Till barnhälsovården kan du som föräldrar vända dig vid frågor som rör barnets hälsa och utveckling. På BVC följer man tillsammans med föräldrarna barnets utveckling från födelse till skolstart och det görs regelbundna hälsoundersökningar. BVC är gratis och som förälder kan du välja vilken BVC du önskar tillhöra. Mer information finns att läsa på www.1177.se

Vårdcentralen

Vårdcentralen tar emot barn och vuxna i behov av hälso- och sjukvård som inte kräver sjukhusvård. Här finns personal som kan hjälpa till vid fysiska och psykiska besvär. Vid behov kan vårdcentralen lotsa vidare till specialistvård eller psykiatri. Du kan själv välja vilken vårdcentral du önskar tillhöra. På www.1177.se finns en lista över vilka vårdcentraler som finns i din närhet.

Ungdomsmottagning

Hos ungdomsmottagningen är ingen fråga för liten. Hit kan du vända dig för att få hjälp och stöd eller bara för att prata. Det kan vara funderingar om kroppen, alkohol och droger, preventivmedel, graviditet, könssjukdomar eller relationer. Ungdomsmottagningen finns till för alla mellan 13–23 år. Ungdomsmottagning finns i Falkenberg, Halmstad, Kungsbacka, Laholm och Varberg. Du kan också kommunicera med oss på den digital mottagning via appen ”Ungdomsmottagningen Halland”. Vill du läsa mer på egen hand kan du surfa in på www.umo.se, som är en webbplats för alla mellan 13-25 år.

Barn- och ungdomspsykiatrin

Behöver du prata med någon om dina bekymmer? Då kan du kontakta Region Hallands Barn- och ungdomspsykiatrin genom att ringa BUP-linjen på tfn 010-476 19 99. Här får du berätta om det som tynger dig och du blir lotsad rätt, exempelvis till vårdcentralen, socialtjänsten eller BUP-mottagningen i din kommun. BUP-linjen är tillgänglig vardagar fram till klockan 16:30. Skulle du behöva akut stöd under annan tid på dygnet ska du kontakta Avdelning 25 på tfn 035-13 10 25. På www.1177.se finns adresser och kontaktuppgifter till de olika mottagningarna i Halland.

Vuxenpsykiatrin i Halland

Vuxna som har drabbats av psykiska besvär vänder sig till sin vårdcentral för en första bedömning och omhändertagande. Om vårdcentralen bedömer att besvären är så svåra att man behöver specialistpsykiatrisk vård, kan de skicka en remiss till vuxenpsykiatrin. Du kan också lämna en egen remiss. Vuxna med svår psykisk ohälsa kan också vända sig direkt till den psykiatriska mottagning som finns i den egna kommunen. På www.1177.se finns adresser och kontaktuppgifter till de olika mottagningarna i Halland.

Ätstörningsmottagningen

I Halmstad och Varberg finns särskilda ätstörningsmottagningar. Du kan kontakta oss på egen hand eller så kan du komma till oss genom att en närstående tar kontakt. Du kan också få en remiss från skolan eller vårdcentralen. På www.1177.se finns adresser och kontaktuppgifter till mottagningarna i Varberg respektive Halmstad.

Kungsbacka

Varbergs kommun

Falkenbergs kommun

Halmstad

Laholm

HYLTE

BÄSTA LIVSPLATSEN
Region Halland

LÄNSSTYRELSEN
HALLANDS LÄN